

Єлизавета ТЕМЧЕНКО

студентка ННІ права
та інноваційної освіти

Науковий керівник:

Гліб БАРАБАШ

викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ ДОКТРИНИ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

У складній ситуації в Україні дуже важливо враховувати національну безпеку держави. Оскільки частина території України потрапила під окупацію Російської Федерації у 2014 році, правова база на цих територіях зазнала змін. Тому дуже важливо розробити пропозиції щодо врегулювання всіх правових питань на цих територіях. Військова агресія Росії проти України значно активізувала дискусії щодо перспектив європейської системи регіональної безпеки.

Сьогодні створення нової ефективної системи безпеки, важливої як для держав, так і для їх громадян, є одним із головних питань, які потребують негайного вирішення.

Інтеграційні процеси України є ключовим питанням для подальшого розвитку держави, її існування. На цей час Україна визначає своє майбутнє через призму інтеграційних процесів. Міжнародні інтеграційні процеси впливають на добробут держави, оскільки, як відомо, інтеграція впливає на подальше зростання національної економіки. У зв'язку з цим актуальним є дослідження правового розвитку сучасної України в контексті європейської інтеграції.

Європейський вибір України, визначений у початковий період формування основ зовнішньої політики України, був закономірним наслідком незалежності країни. Він відображає життєві інтереси України, що викристалізувалися з усієї попередньої історії українського народу, його менталітету та глибоких демократичних традицій, заснованих на законному прагненні громадян України бачити свою країну невід'ємною частиною єдиної Європи [1, с. 51]. Тож євроінтеграція – це цивілізаційний вибір України, одна з ключових умов її правового розвитку. Вона посідає особливе місце у системі зовнішньополітичних пріоритетів України.

Євроінтеграційні прагнення України стали невід'ємною реальністю політичного сьогодення. Європейські настанови стали практичними в низці рішень і дій як української держави, так і офіційних органів Європейського Союзу. Практичні зміни у сфері євроінтеграційних прагнень України потребують переходу від політико-ідеологічних до прагматичних підходів у цій сфері. Європейську інтеграцію України слід розглядати як інструмент реалізації стратегічних цілей і завдань національного соціально-економічного, соціально-політичного, культурного розвитку [2, с. 129]. Інтеграція розвивається на основі інтернаціоналізації всього громадянського суспільства, що прискорюється науково-технічним прогресом. На сучасному етапі міжнародна інтеграція відбувається в усіх сферах (соціальной, політичній, економічній тощо).

Спочатку розглянемо основні проблеми, що становлять реальну небезпеку для всього людства, а також фактори, що сприяють їхньому існуванню та динамічному розвитку. В епоху глобалізації на зміну загрози ядерного знищення народів і націй прийшли нові загрози, такі як тероризм та сепаратизм, національний, релігійний та інші форми екстремізму, наркотрафік та організована злочинність, регіональні конфлікти та загроза розповсюдження, фінансово-економічні кризи, екологічні катастрофи та епідемії [3, с. 94–100]. Всі ці проблеми були і раніше, але тепер, коли світ став більш взаємозалежним, вони швидко набули універсального характеру, реальної загрози регіональній та міжнародній безпеці.

На сьогодні серед експертів та політичного істеблшменту Сполучених Штатів залишається консенсус 1990-х і 2000-х років щодо необхідності підтримувати політику відкритих дверей НАТО і паралельно підтримувати ініціативу ЄС «Східне партнерство». Ця позиція щодо перспектив розширення НАТО серед американських

експертів та політичного істеблшменту є важливою з огляду на членство США в організації, на відміну від підтримки ЄС Східного партнерства, до якого США не мають прямого стосунку. Автори звіту «70-річчя НАТО: Альянс у кризі» від Центру науки та міжнародних відносин Белфера відзначили позитивний вплив політики відкритих дверей НАТО та запропонували її зберегти, незважаючи на зростання кількості криз всередині Альянсу [4, с. 110].

Так само Трансатлантична група експертів, яка розробила рекомендації щодо оновлення НАТО до 2030 р., рекомендувала Генеральному секретарю Альянсу дотримуватися політики відкритих дверей і просувати Україну та Грузію в рамках євроатлантичної інтеграції [5, с. 124]. Відповідно до контактів лідерів 10 Львів 13–14 травня 2021 р., Україна та США зберігають відданість євроатлантичній інтеграції України на найвищому рівні з американського боку [6, с. 19–28].

Однак у США активно обговорюють можливість обмеження права таких країн, як Україна, на вільний вибір вектора зовнішньополітичної інтеграції, що на практиці буде поступкою Росії в еволюції європейського регіону систему безпеки. Слід зазначити, що ідея нейтрального статусу України висувалась деякими американськими експертами (переважно представниками так званого політичного реалізму) від початку російської агресії [7]. Проте за цей час ідея зазнала певної еволюції. Зокрема, у 2014-2016 роках йшлося про те, що Україна має якимось чином набути відповідного статусу [7].

Україна вже давно рухається до членства в НАТО, але, як і в багатьох інших питаннях суверенного вибору, існує опозиція щодо нашої країни на шляху до євроатлантичної інтеграції. Про це глава держави заявив під час бесіди з представниками ЗМІ в Маріуполі Донецької області.

Питання НАТО тисне на Україну. Головне – це незалежність України та її самостійний вибір у всіх питаннях, і Україна багато років бореться за своє право на це. Україна обрала курс на членство в НАТО в ім'я своєї безпеки і вже давно рухається в цьому напрямку, але відстань до Альянсу для нашої країни не зменшується [8]. Президент зазначив, що геополітичний курс України закріплений в нашій конституції, і це дійсно вибір українського народу.

«Але це не вибір українського народу, коли ми там будемо, тому що це залежить не лише від нас – 30 країн мають одноставно погодитися з цим рішенням», – сказав Президент, додавши, що можливість винесення НАТО на референдум не враховується.

Закон України «Про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо додаткового регулювання правозастосовної діяльності в умовах суворого воєнного стану» [9].

У разі об'єктивної неспроможності суду виконувати свої повноваження керівнику відповідної прокуратури надаються окремі повноваження слідчому судді щодо забезпечення досудового розслідування, продовження строків та обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на строк до 30 діб за деякими статтями, тісно пов'язаними зі вчиненням військових злочинів. Наголошуємо, що ці повноваження є лише на період дії воєнного стану і лише за умови, що суд об'єктивно не може виконувати свої повноваження [10].

Тому пошук ефективних правових механізмів забезпечення національної безпеки та балансу інтересів країн із різним економічним потенціалом не завжди буває успішним через гетероархічність, притаманну міжнародному праву. А приєднання країн до єдиної практики правового регулювання міжнародних економічних відносин за відсутності узгодженості національних та правових механізмів не дає очікуваних позитивних ефектів. Глобалізація поставила питання про взаємини держави та міжнародного співтовариства, національного права та міжнародного права, відкрила нові рубежі розуміння суверенітету, міжнародного права, ролі міждержавних об'єднань та організацій [11, с. 115]. Тому людство зможе піднятися на новий етап цивілізаційного розвитку лише за докорінного переосмислення структури міжнародних економічних та соціокультурних відносин, коригування зовнішньополітичного курсу, правової узгодженості у діяльності міждержавних об'єднань.

Кожна країна формує свою політику протидії з урахуванням національних інтересів, технічних можливостей та ресурсів, політики національної безпеки. Україна не залишається осторонь і активно працює для забезпечення національної безпеки.

Інтеграція України у світову спільноту сприятиме більш активній участі нашої країни у європейських демократичних цінностях, розширенню зони європейської стабільності та

безпеки. Членство в ЄС дозволить краще використати переваги міжнародної спеціалізації та співпраці, що стане важливою передумовою для прискорення економічного розвитку, захисту національної безпеки та модернізації країни.

1. Воронова Т. Євроінтеграційні перспективи України. *Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України* : матеріали 9-ї регіон. науково-практ. конф., 17 травня 2012 р. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2012. С. 50–52.
2. Жаліло Я. А. Євроінтеграційні перспективи України: від декларацій – до дій. *Стратегічні пріоритети*. 2009. № 3 (12). С. 129–135.
3. Ілляшенко А. В., Кіяшко Ю. М. Інформаційний тероризм як злочинна діяльність міжнародного масштабу. *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 27. С. 94–100.
4. Банк Р. О. Інформаційний тероризм як загроза національній безпеці України: теоретико-правовий аспект. *Інформація і право*. 2016. № 1 (16). С. 110–116.
5. Смачило Т. В., Кривцун А. Р. Феномен інформаційного тероризму як загрози міжнародній безпеці. *Молодий вчений*. 2017. № 11 (51). С. 124–127.
6. Полтораков О. Реконцептуалізація поняття «безпека» в сучасному політико-політологічному дискурсі. *Політичний менеджмент*. 2021. № 5 (38). С. 19–28.
7. Readout of President Joseph R. Biden, Jr. Call with President Volodymyr Zelenskyy of Ukraine 2021. URL : <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statementsreleases/2021/04/02/readout-of-president-joseph-r-biden-jr-call-with-president-volodymyr-zelenskyy-of-ukraine/> (дата звернення: 25. 03. 2022).
8. Україну хочуть бачити в НАТО, але не всі члени Альянсу – Володимир Зеленський. URL : <https://www.president.gov.ua/news/ukrayinu-hochut-bachiti-v-nato-ale-ne-vsi-chleni-alyansu-vol-72945/> (дата звернення: 25. 03. 2022).
9. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо додаткового регулювання забезпечення діяльності правоохоронних органів у складних умовах воєнного стану : Закон України від 03.03.2022 р. URL : <https://www.rada.gov.ua/> (дата звернення: 25. 03. 2022).
10. Україна в умовах трансформації міжнародної системи безпеки. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (Львів, 13–14 травня 2021р.) / упоряд.: Мальський М. З., Лещенко Л. В., Кучик О. С., Вовк Р. В. Львів : Факультет міжнародних відносин ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 160 с.
11. Volodymyr Tertyshnik, Andrii Fomenko Legal assistance and protection in criminal proceedings: international standards and integrative doctrine. (Правнича допомога та захист у кримінальному процесі: міжнародні стандарти та інтегративна доктрина). *Philosophy, economics and law review*. 2021. Vol. 1. № 2. S. 115–126.